

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové v právní věci žalobce: **R. Y.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 3. 2019, č. j. OAM-164/LE-BA02-VL18-PS-2019, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 4. 2019, č. j. 19 A17/2019 - 16,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost proti výroku III. usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 4. 2019, č. j. 19 A 17/2019 - 16, **se odmítá.**
- II. Výroky I. a II. usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 4. 2019, č. j. 19 A 17/2019 - 16, **se zrušují** a věc **se** v tomto rozsahu **vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 8. 3. 2019, č. j. OAM-164/LE-BA02-VL18-PS-2019, zajistil žalobce podle § 46a odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb. o azylu v zařízení pro zajištění cizinců a stanovil dobu trvání zajištění do 22. 6. 2019.

[2] Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 9. 4. 2019, č. j. 19 A 17/2019 - 16, ustanovil žalobci zástupcem Organizaci pro pomoc uprchlíkům, z.s. (dále jen „organizace“) pro řízení o žalobě proti uvedenému rozhodnutí žalovaného (výrok I.), zamítl návrh žalobce na ustanovení Mgr. Ladislava Bártý, advokáta, se sídlem Purkyňova 6, Ostrava, jeho zástupcem (výrok II.) a vyzval žalobce, aby ve lhůtě 1 dne od právní moci tohoto usnesení doplnil žalobu o žalobní body a navrhl výrok rozsudku (výrok III.). Krajský soud

konstatoval, že ačkoliv v posuzovaném případě došlo k naplnění všech nutných předpokladů pro ustanovení zástupce, na ustanovení konkrétního zástupce neexistuje právní nárok. S ohledem na účelnost a hospodárnost řízení proto krajský soud žalobci ustanovil zástupcem organizaci, která je právnickou osobou poskytující právní pomoc uprchlíkům a cizincům. Současně krajský soud doplnil, že na pravidelné poskytování bezplatné právní pomoci je organizaci poskytována dotace, a proto bude schopna žalobci poskytnout účelnou právní pomoc.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[3] Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost. V ní namítl, že argumentace účelností a hospodárností řízení nemůže obstát. Peněžní prostředky poskytované organizaci k financování bezplatného právního poradenství pocházejí stejně jako v případě ustanoveného zástupce z řad advokátů z veřejných zdrojů. Skutečnost, že by stát musel hradit odměnu zástupce z řad advokátů tak nemůže převážit nad důvody k jeho ustanovení. Stěžovatel poukázal v dané souvislosti na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 3. 2019, č. j. 8 As 37/2019 – 15, a navrhl zrušení napadeného usnesení a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu projednání.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že ponechává námitky stěžovatele plně na posouzení Nejvyššího správního soudu, protože směřují výhradně do procesní činnosti soudu. Dodal, že ačkoliv stěžovatel s postupem krajského soudu nesouhlasil, podal žalobu u krajského soudu prostřednictvím organizace.

III. Posouzení kasační stížnosti

[5] Podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19). Z právě citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Napadené usnesení, kterým krajský soud zamítl žádost stěžovatele o ustanovení konkrétního zástupce pro řízení o žalobě a pro toto řízení mu ustanovil jiného, než jím požadovaného zástupce, je nepochybně takovým procesním rozhodnutím. V řízení o této kasační stížnosti tak nemusí být splněna poplatková povinnost ani podmínka povinného zastoupení stěžovatele advokátem.

[6] Nejvyšší správní soud se zabýval otázkou přípustnosti podané kasační stížnosti a dospěl k závěru, že kasační stížnost proti výroku III. napadeného usnesení krajského soudu není přípustná, neboť se v tomto rozsahu jedná toliko o rozhodnutí, kterým se upravuje vedení řízení ve smyslu § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 4. 2008, č. j. 1 As 2/2008 – 47, či usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2006, č. j. 5 As 15/2005 – 47, publ. pod č. 973/2006 Sb. NSS). Na základě shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost v části směřující

pokračování

proti výroku III. napadeného usnesení krajského soudu odmítl podle § 120 a § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s. jako nepřipustnou. Ve zbylém rozsahu shledal kasační stížnost přípustnou.

[7] Nejvyšší správní soud přezkoumal výroky I. a II. napadeného usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

[8] Po přezkoumání kasační stížnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[9] Sporná je v projednávaném případě toliko otázka, zda byl krajský soud při rozhodování o ustanovení zástupce povinen přihlídnout k návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce Mgr. Ladislava Bártu, advokáta.

[10] Podle rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2009, č. j. 7 Azs 24/2008 - 141, bude namíste *„vyhovět návrhu na ustanovení konkrétního zástupce především tehdy, bude-li takové rozhodnutí opřeno o rozumné a věcné důvody a současně nebude v rozporu s jinými hledisky, které je nezbytné při rozhodnutí o konkrétní osobě zástupce vzít v úvahu. Pokud totiž účastník řízení navrhne konkrétní osobu, která by jej měla zastupovat, obvykle tak činí z důvodů, které pokládá za rozumné a věcně oprávněné.“*

[11] Platí tedy, že pokud účastník řízení navrhne ustanovit svým zástupcem konkrétní osobu a zjistí-li soud, že tento návrh je opřen o rozumné a věcně oprávněné důvody, pak je namíste zpravidla takovému návrhu vyhovět. Důvodem pro nevyhovění návrhu na ustanovení konkrétního zástupce mohou být především okolnosti, které svou povahou či významem převažují nad respektováním rozumných a věcně oprávněných důvodů, které účastník uvedl ve svém návrhu.

[12] V posuzovaném případě stěžovatel v žalobě uvedl, že Mgr. Ladislav Bárta pravidelně poskytuje právní pomoc v zařízeních pro zajištění cizinců, cizineckou problematikou se zabývá a s případem byl již seznámen. Stěžovatel tak ve svém návrhu uvedl, z jakých rozumných a věcně oprávněných důvodů chce za svého zástupce právě Mgr. Ladislava Bártu. Zároveň podle Nejvyššího správního soudu nejsou známy žádné důvody, které by ustanovení Mgr. Ladislava Bártu bránily. Argumentu hospodárnosti řízení přitom Nejvyšší správní soud nepřisvědčil. K této otázce totiž už v rozsudku ze dne 13. 3. 2019, č. j. 8 As 37/2019 - 15, konstatoval, že *„poukaz na hospodárnost řízení není případný. Smyslem ustanovení zástupce je umožnit účastníku řízení, který nemá dostatečné finanční prostředky, kvalifikované právní zastoupení za účelem zvýšení ochrany jeho práv. Takové zastoupení je pro účastníka řízení bezplatné a zákon předpokládá, že hotové výdaje i odměnu zástupce platí v takovém případě stát. Jestliže v dané věci dospěl městský soud k závěru, že u stěžovatele jsou dány předpoklady pro ustanovení zástupce, je povinen zástupce ustanovit. Při úvaze o osobě zástupce pak skutečnost, že stát bude případně muset platit odměnu resp. hotové výdaje ustanoveného zástupce, nemůže být důvodem převažujícím nad zájmem stěžovatele na zastoupení konkrétním zástupcem, jestliže je jeho návrh podložen rozumnými a věcnými důvody jako je tomu v projednávané věci. Nad rámec uvedeného Nejvyšší správní soud dodává, že z odůvodnění usnesení městského soudu není zřejmé, v čem by úspora státu spočívala, jestliže městský soud vycházel z toho, že náklady na ustanovení advokáta jsou hrazeny z prostředků*

státu a činnost organizace je financována z „veřejných prostředků“, tedy zřejmě rovněž z prostředků státu“ (shodně argumentoval Nejvyšší správní soud také v rozsudku ze dne 11. 1. 2018, č. j. 5 As 330/2017 - 19).

[13] V návaznosti na citovaný rozsudek i pro nyní projednávanou věc platí, že náklady na ustanovení advokáta jsou hrazeny z prostředků státu, přičemž činnost organizace je rovněž financována z dotace na základě projektu SIRIUS, registrační číslo AMIF/5/01, tedy také z veřejných prostředků. Proto není zřejmé, a nevysvětluje to ani krajský soud, v čem by měla spočívat případná hospodárnost a účelnost žalobního řízení v případě ustanovení organizace.

[14] Nad rámec uvedeného Nejvyšší správní soud dodává, že ustanovení Mgr. Ladislava Bárty, jehož sídlo se nachází v Ostravě, se jeví jako hospodárnější varianta, a to i vzhledem k tomu, že předmětné řízení je vedeno u Krajského soudu v Ostravě a organizace sídlí v Praze, takže lze předpokládat, že by jí v souvislosti se zastupováním žalobce vznikly vyšší náklady (kupř. na cestovním).

[15] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že ustanovení Mgr. Ladislava Bárty, advokáta, zástupcem stěžovatele pro žalobní řízení nebránily žádné relevantní okolnosti, a proto měl krajský soud tomuto návrhu vyhovět.

IV. Závěr

[16] S ohledem na nezákonnost výroků I. a II. napadeného usnesení je Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 věty první před středníkem s. ř. s. zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud podle § 110 odst. 4 s. ř. s. vázán právním názorem vysloveným v tomto zrušovacím rozhodnutí. Krajský soud rozhodne v dalším řízení i o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 věta první s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. srpna 2019

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu